

Nr 319.

Av herr **Henriksson** och fru **Ekendahl**, om viss ändring i arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer.

På förslag av Kungl. Maj:t genom proposition nr 218 antog 1944 års riksdag »Arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer». Lagen trädde i kraft den 1 januari 1945.

Under såväl remissbehandlingen som riksdagsbehandlingen av förslaget till nämnda lag framhölls, att på grund av detta arbetsområdes speciella karaktär det måste stöta på stora svårigheter att vid utformningen av en arbetstidslag på rättvist och lämpligt sätt avväga de anställdas, företagens och konsumenternas berättigade intressen mot varandra. Särskilt betonades, att speciella svårigheter måste uppstå, om lagen skulle tillämpas på de mindre företagen. De framförda farhågorna ha redan under övergångstiden till den nya ordningen besannats.

I lagens 4 § stadgas följande:

»Arbetsgivare må icke använda arbetstagare till arbete under längre tid än att arbetstiden, raster och måltidsuppehåll oräknade, kommer att under loppet av tre kalenderveckor uppgå beträffande arbetstagare, som har att direkt betjäna allmänheten, till 153 timmar och i fråga om annan arbetstagare till 144 timmar. Arbetstiden må ej något dygn överstiga 11 timmar.»

Genom detta stadgande infördes *nettoarbetstid* för hotell, restauranger och kaféer. De dittillsvarande kollektivavtalen för ifrågavarande näringsområde utgingo däremot såsom regel från en bruttoarbetstid.

I lagens 11 § 2 mom. föreskrives skyldighet för arbetsgivare att ha arbetstidsschema anslaget på arbetsplatsen. Detta schema skall emellertid icke endast angiva tidpunkterna för arbetets början och slut utan även angiva varje arbetstagares måltidsraster till bestämda tidpunkter. Momentet är av följande lydelse:

»Å arbetsställe skall på lämplig plats finnas anslaget arbetstidsschema, som för varje arbetstagare eller grupp av arbetstagare med samma arbetstidsindelning anger tiderna för arbetets början och slut samt de tider, som äro anslagna för arbetstagarnas måltider, och längden av den tid, över vilken varje arbetstagare härför förfogar.

Arbetsrådet må, när skäl därtill äro, medgiva befrielse för viss arbetsgivare från den i detta moment stadgade skyldigheten.»

Det är i samband med de här nämnda lagrummen, som de första stora svårigheterna ha framträtt för de mindre företagen och deras anställda. Då med hänsyn till konsumenternas behov tiden för näringsstälernas öppethål-

lande måste vara avsevärt längre än en arbetstagares arbetstid blir det på grund av skiftarbetet ofrånkomligt, att i de mindre företagen under vissa tider på dagen endast en person av varje personalkategori befinner sig i tjänstgöring. Om den i rörelsen ensam tjänstgörande skall ha till tidpunkten fixerade måltidsraster av viss längd, är det uppenbart, att betydande olägenheter måste uppstå för såväl gäster, näringsidkare som anställda. En gäst, som infinner sig i lokalen för att intaga förtäring, kan icke vara nöjd med att vänta till dess den ensam tjänstgörande servitrisen eller servitören avslutat sin måltidsrast. Näringsidkaren kan av olika andra göromål vara förhindrad att själv mottaga beställning av gästen och servera denne. De anställda slutligen ha självfallet intresse av att företaget så kan betjäna kunderna att dessa fortsätta att där intaga sina måltider.

Bestämmelserna i lagen om de fixerade måltidsrasterna ha redan i de mindre företagen visat sig nära nog omöjliga att efterleva i praktiken. Överläggningar ha ägt rum mellan representanter för arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer, då dessa gemensamt velat söka finna en praktisk lösning på problemet. De nämnda parterna ha emellertid enats om att en praktisk lösning icke kan uppnås om ej en uppmjukning kommer till stånd i lagens nuvarande stränga bestämmelse.

Visserligen finnes redan nu en möjlighet att jämlikt 11 § 2 mom. 2 stycket erhålla arbetsrådets dispens från den i nämnda moment stadgade skyldigheten, men då ansökan härom måste göras av varje arbetsgivare för sig, medför detta en onödigt omständigt procedur, varvid arbetsrådet blir överhopat med ansökningar, vilka måste prövas och behandlas var för sig. En smidigare och fullt tillfredsställande lösning skulle ernås, om arbetsrådet medgavs rätt att, då arbetsgivare och arbetstagare inom viss företagskategori genom sina organisationer förklarade sig därom ense, bevilja dispens från bestämmelsen, att måltidsuppehåll skall angivas på arbetstidsschema.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer att 11 § 2 mom. 2 stycket erhåller följande lydelse:

»Arbetsrådet må, då skäl därtill äro, medgiva befrielse för viss arbetsgivare från den i detta moment stadgade skyldigheten. Arbetsrådet må även, när arbetsgivare och arbetstagarorganisation eller arbetsgivarorganisation och arbetstagarorganisation därom äro ense, medgiva befrielse från skyldigheten att å arbetstidsschema angiva tidpunkterna för arbetstagarnas måltidsuppehåll.»

Stockholm den 23 januari 1945.

Torsten Henriksson.

Sigrid Ekendahl.